

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

**College financieel toezicht
Curaçao en Sint Maarten**

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Convent Building 26
Frontstreet, P.O. Box 686
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

E-mail info@cft.an
Internet www.cft.an

Contactpersoon
Pier Hornstra (Cft)
Datum
26 augustus 2014
Ons kenmerk
Cft 201400125
Pagina
1/10

Telefoonnummer
+5999 461 9081
E-mail
info@cft.an
Uw kenmerk

Bijlagen
1.

Onderwerp
Advies op basis van artikel 11 bij de concept-ontwerpbegroting 2015

Geachte heer Jardim,

Op 14 augustus jl. heeft het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de concept-ontwerpbegroting 2015 ontvangen. Op basis van artikel 11 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) ontvangt u hierbij het advies van het Cft op de concept-ontwerpbegroting. De ontwerpbegroting, die uiterlijk 9 september dient te worden ingediend bij de Staten, dient vergezeld te gaan van dit advies, inclusief een toelichting in hoeverre rekening is gehouden met dit advies.

In een vroeg stadium is overleg gevoerd met het Cft over de inhoud van de concept-ontwerpbegroting, wat ertoe heeft geleid dat het Cft aanvullende achtergrondinformatie heeft ontvangen. Het Cft waardeert deze samenwerking, alsmede dat Curaçao op schema ligt met de begrotingsvoorbereiding zodat de begroting 2015 tijdig kan worden vastgesteld.

Oordeel

Het Cft is van mening dat de ingediende concept-ontwerpbegroting (OB) een uitgebreid en informatief overzicht geeft van de voornemens voor 2015. Daarnaast worden voor het eerst de publieke uitgaven aan onderwijs en gezondheidszorg in internationaal perspectief geplaatst, wat het maatschappelijk debat over de besteding van overheidsmiddelen faciliteert. Op enkele onderdelen van de OB plaatst het Cft kanttekeningen dan wel wenst het nadere onderbouwing te ontvangen.

In zijn brief van 22 juni 2014 heeft het Cft aangegeven dat het bij de beoordeling van de begroting 2015, naast de gebruikelijke toetsing aan de normen uit de Rft, expliciet aandacht zal schenken aan de financiële situatie van de overheidsvennootschappen, het realiteitsgehalte van de kapitaaldienst en de voortgang van de maatregelen uit het saneringspad. Daarbij heeft het Cft aangegeven dat het extra aandacht zal geven aan de volledigheid, ordelijkheid en controleerbaarheid van de begroting in relatie tot de onlangs gezamenlijk vastgestelde vijf prioriteiten in het financieel beheer. In de toelichting hieronder zullen deze aspecten aan de orde komen.

Gewone dienst

Als gevolg van de boekhoudkundige verwerking van de investering in het nieuwe ziekenhuis (de financiering in de vorm van leningen vindt plaats in 2014, terwijl een deel van de investering neerslaat in 2015 en 2016) laat de gewone dienst in 2015 en 2016 een fors overschot zien, waarmee een even groot tekort op de kapitaaldienst wordt gedekt. Indien hiervoor wordt gecorrigeerd, laat de gewone dienst een sluitend beeld zien. Dit is inclusief een reservering van ANG 40 miljoen ter dekking van tekorten uit het verleden. In de bijlage is een cijfermatig overzicht van de begroting opgenomen. Ten aanzien van de gewone dienst ziet het Cft enkele risico's met betrekking tot het realiteitsgehalte van de uitgaven- en inkomstenramingen. Deze aandachtspunten zullen hieronder de revue passeren.

Belastinginkomsten

Als gevolg van tegenvallende realisaties over de eerste zes maanden van dit jaar, zal Curaçao de belastingontvangsten met ANG 67 miljoen neerwaarts bijstellen in de begroting 2014 (via een Nota van wijziging op de eerste begrotingswijziging). In de OB 2015 zijn de belastingramingen ANG 56 miljoen hoger dan deze bijgestelde prognose over 2014. Dit is inclusief een voorgenomen lastenverlichting in 2015 van ANG 30 miljoen, zodat per saldo wordt verwacht dat de belastingen ANG 86 miljoen hoger (6%) uitkomen dan de door Curaçao gehanteerde actuele prognose voor dit jaar. Het ministerie van Financiën heeft aangegeven dat de redenen hiervoor zijn de economische groei waar Curaçao vanuit gaat (1,5% reële groei over 2015), inflatie (men gaat uit van 1,2% in 2015), de ingezette acties op het gebied van het verbeteren van de 'tax compliance' en het feit dat beleidswijzigingen (zoals de tariefsaanpassing grondbelasting en de kasregisters) pas vanaf 2015 hun volle effect zullen laten zien.

Gelet op de onzekerheid dat bovengenoemde ontwikkelingen zich voor zullen doen en gelet op de tegenvallende realisaties over 2014 tot dusver, heeft het Cft twijfels bij de haalbaarheid van de in de OB opgevoerde belastinginkomsten. De komende maanden zal het Cft de maandelijkse realisaties blijven monitoren. Als richting het einde van dit jaar uit de (voorlopige) realisatiecijfers over 2014 blijkt dat de belastinginkomsten tegenvallen, zullen de ramingen in de begroting 2015 moeten worden aangepast.

Dividendopbrengsten overheidsvennootschappen

In de OB zijn onder de post 'andere inkomsten' ontvangsten uit hoofde van dividend opgenomen. Voor 2015 bedraagt de raming ANG 20,8 miljoen waarna de dividendopbrengsten met ANG 5 miljoen per jaar groeien tot een bedrag van ANG 35,8 miljoen in 2018.

Het gros van deze opbrengsten zal binnen moeten komen middels dividenduitkeringen door Refineria di Korsou (RdK) en Curoil (beide ANG 10 miljoen in 2015).

Het Cft benadrukt nogmaals dat uit artikel 5 van de *Eilandsverordening corporate governance* volgt dat het vaststellen van dividendbeleid door vennootschappen nodig is en dat het aan de overheid is dit te bewerkstelligen. Op dit moment hebben niet alle overheidsvennootschappen –voor zover bekend bij het Cft– dividendbeleid. Wel heeft het Cft met u gesproken over het *beleidskader houdende bepalingen strekkende tot het optimaliseren van overheidsgeleerde entiteiten*. Onderdeel van dit beleidskader is dat de overheid de overheidsentiteiten oplegt te komen tot dividendbeleid en daarbij ook een minimale hoogte van de uitkeringspercentages aangeeft. Het Cft adviseert de regering van Curaçao dit beleidskader zo spoedig mogelijk te formaliseren in wetgeving en in te dienen bij de Staten.

Inzake zowel Curoil als RdK heeft het Cft informatie ontvangen waaruit blijkt dat beide vennootschappen dividend uitkeerden over eerdere jaren. Het Cft heeft tevens de jaarrekening 2013 van Curoil ontvangen. Hieruit blijkt dat Curoil sinds de introductie van marktconforme tarieven in 2012, over 2012 en 2013 een positief resultaat heeft behaald. Ervan uitgaande dat Curoil erin slaagt de komende jaren een vergelijkbaar resultaat te realiseren, is er sprake van een structurele winst die rond de ANG 15 miljoen ligt. Afhankelijk van het nog door de aandeelhouder vast te stellen dividendbeleid, lijkt een jaarlijkse dividendafdracht van ANG 10 miljoen haalbaar, al is de meerjarige raming afhankelijk van de resultaten de komende jaren. Uit oogpunt van behoedzaamheid adviseert het Cft, vooruitlopend op het vast te stellen dividendbeleid, vooralsnog niet meer dan ANG 10 miljoen per jaar aan dividend vanuit Curoil te begroten.

Ten aanzien van RdK heeft het Cft in een eerder stadium een cashflowprojectie 2015-2019 ontvangen, welke door de SOAB is voorzien van een oordeel. De SOAB geeft aan dat de projectie aannemelijk is, maar geeft aan dat rekening houdend met benodigde investeringen en de toekomst van de raffinaderij, het voor RdK van belang is de liquiditeitspositie zoveel als mogelijk te behouden en verder te verruimen. Gelet op de discussie over de toekomst van de raffinaderij zullen forse investeringen op de middellange termijn noodzakelijk zijn om vervangingen te realiseren dan wel het gebied te saneren. Nadere onderbouwing van het voorgenomen dividend van RdK is dan ook noodzakelijk, waarbij rekening is gehouden met deze aspecten. Tevens zijn recentere resultaatgegevens noodzakelijk; de meest recente jaarrekening van RdK die het Cft heeft ontvangen is over 2010. Mocht deze informatie niet kunnen worden opgeleverd of onvoldoende ruimte geven voor een dividendafdracht, adviseert het Cft de dividendopbrengsten uit de begroting te halen en hiervoor alternatieve dekking aan te leveren of de begroting neerwaarts bij te stellen.

Noodlijdende overheidsvennootschappen

Ten aanzien van de financiële positie van de drie in nood verkerende overheidsvennootschappen Aqualectra, Curaçaose Dokmaatschappij (CDM) en CPost International (CPI) is tussen het Cft en Curaçao overeengekomen dat zichtbare voortgang op het proces van financiële gezondmaking moet worden geboekt.

Concreet is afgesproken dat het Cft actuele financiële gegevens ontvangt alsmede plannen van aanpak om de financiële positie van genoemde vennootschappen te verbeteren. Het Cft heeft tegelijk met de OB 2015 informatie ontvangen over de noodlijdende overheidsvennootschappen.

Het Cft beoordeelt de financiën van de overheidsvennootschappen uit het oogpunt van de risico's voor de begroting van het land. Dit gevaar is uiteraard het grootst voor wat betreft Aqualectra aangezien de levering van nutsvoorzieningen niet in het geding mag komen. Uit de ontvangen plannen van aanpak blijkt dat er maatregelen zijn geïdentificeerd en in het geval van Aqualectra reeds gedeeltelijk zijn geïmplementeerd. Voor de drie genoemde overheidsvennootschappen komt het Cft tot de conclusie dat de voorgenomen maatregelen weliswaar in de goede richting gaan, maar nog ontoereikend zijn om de financiële positie zodanig te verbeteren dat sprake zal zijn van een structureel rendabele financiële huishouding en een gezonde vermogenspositie.

Tegelijkertijd geldt voor alle drie de vennootschappen dat er binnen afzienbare termijn geen beroep verwacht wordt op de begroting uit hoofde van waarborging van de continuïteit door de overheid. Ten aanzien van Aqualectra komt het Cft tot de conclusie dat enkele maatregelen de vermogenspositie versterken, doch echter voor minder dan de helft van de cumulatieve verliezen, en dat daarom aanvullende vermogensversterkende maatregelen nodig zijn. Deze maatregelen moeten tevens het vertrouwen van de externe financiers herstellen opdat het omvangrijke investeringsprogramma, dat tevens moet leiden tot een goedkopere productiemix, in uitvoering kan worden genomen. Verder dient Aqualectra de besparingen op personeel te intensiveren aangezien momenteel reeds besparingsverliezen optreden waardoor 2014 wederom met een verlies zal worden afgesloten. Een voortvarende aanpak is dus hoogstnoodzakelijk, waarin aanvullende maatregelen om de exploitatiekosten te verlagen met grote voortvarendheid aangepakt moet worden en kostendekkende tariefstelling geboden blijft. De continuïteit van de levering van energie en water zou onder die voorwaarden voorlopig nog niet in het geding hoeven zijn.

Ten aanzien van CPI vraagt het Cft zich af of er bij het huidige wettelijke kader en het daarmee samenhangende kostenniveau in het licht van de externe marktontwikkelingen sprake kan zijn van een structureel kostendekkende bedrijfsvoering. Gegeven de ingrijpend veranderende markt zouden daarom andere opties overwogen kunnen worden, waarbij onconventionele oplossingen niet geschuwd moeten worden, waaronder heroverweging van het verouderde wettelijk kader.

Voor wat betreft CDM is het Cft van mening dat het plan van aanpak een ambitie laat zien. Voor de benodigde financiering van de diverse voornemens van CDM wordt een strategische partner gezocht. Slechts met deze investeringen is het mogelijk de benodigde besparingen te gaan realiseren om een positief bedrijfsresultaat te behalen. Echter, CDM hangt een grote juridische claim boven het hoofd die de bedrijfsvoering en het vinden van een partner bemoeilijkt. Ingeval van honorering van de claim is CDM failliet. Naast deze dreiging zitten achter de besparingsplannen langdurige implementatietrajecten met de nodige risico's. Met de juiste strategische partner en gerichte investeringen zou een positieve ontwikkeling mogelijk kunnen zijn.

Het Cft verwelkomt het dan ook om strategische partners te zoeken, maar voorziet een risico als het de bedoeling zou zijn om de continuïteit vanuit de begroting te garanderen respectievelijk eventuele restschulden over te nemen. Aangezien het hier niet gaat om een basisvoorziening, ligt het meer voor de hand om via de markt op zoek te gaan naar winstgevende toekomstmogelijkheden.

Het Cft zal tijdens het eerstvolgende bezoek van het College in gesprek gaan met de directies van deze entiteiten en daarbij inventariseren wat de status is van de voorgenomen maatregelen. Voor veel van deze voorgenomen maatregelen geldt dat, al dan niet via een wetgevingstraject, tevens de instemming van de raad van ministers vereist is.

Tenslotte merkt het Cft op dat overheidsinvesteringen die zijn gefinancierd via de lopende inschrijving niet kunnen worden aangewend namens of ten behoeve van een overheidsentiteit, zoals het geval lijkt te zijn bij de zonnepanelen die worden geplaatst op de daken van scholen en waarvan de opgewekte energie deels ten gunste komt van Aqualetra. Vorig jaar heeft het Cft ingestemd met een investering in zonnepanelen op scholen, onder de veronderstelling dat de opbrengsten hiervan ten goede zouden komen aan de scholen. Dat lijkt nu niet meer geheel het geval te zijn. Het Cft verzoekt u om nadere informatie over dit project waaruit duidelijk wordt waar de opbrengsten zullen neerslaan. Daarnaast vermeldt het plan van aanpak van CDM dat beoogd wordt een lening van ANG 9 miljoen voor het Maritiem Centrum, waar het Cft vorig jaar mee heeft ingestemd omdat het ingezet zou worden voor de bouw van het centrum waarvan de overheid eigenaar werd, te herbestemmen voor bedrijfsmiddelen van CDM. Conform de Rft kan niet geleend worden ten behoeve van activa van overheidsvennootschappen.

Maatregelen

In de OB is rekening gehouden met meerjarige besparingen die zullen worden gerealiseerd als gevolg van maatregelen gericht op apparaatskosten en arbeidsvoorwaarden van ambtenaren. In mei jl. heeft het Cft afspraken gemaakt met de raad van ministers over een snelle invoering van de maatregelen op deze terreinen. De maatregelen zijn budgettair verwerkt in de OB, maar er is nog altijd geen akkoord tussen de overheid en de vakbonden over de hervormingen. Onduidelijk is wanneer hier duidelijkheid over is en of er dus sprake zal zijn van besparingsverliezen. Indien er ten tijde van behandeling van de OB in de Staten nog altijd geen overeenstemming is met de vakbonden, dient Curaçao de begroting aan te passen. De besparingsverliezen zullen dan in kaart moeten zijn gebracht en zijn voorzien van dekking elders op de begroting. Het Cft zal in zijn toetsing van de vastgestelde begroting hier op toezien. Daarnaast gaat het Cft graag met u in gesprek over de ontvangen rapportage over de voortgang van het traject optimalisatie functionering overheidsapparaat. Daarin worden vele beleidsvoornemens gepresenteerd die moeten leiden tot besparingen op apparaatskosten en subsidies. Het Cft is met name geïnteresseerd in de concrete uitvoering van deze voorgenomen maatregelen.

Schommelfonds

Het valt het Cft op dat in de begroting meerjarig middelen zijn gereserveerd om de tekorten in het brede schommelfonds te dekken. Met de maatregelen uit het saneringspad is getracht de sociale fondsen gezond te maken. Ter overbrugging van de periode waarin tekorten zich nog voordoen doordat een deel van de maatregelen pas na verloop van tijd hun volledige effect bereiken, is voorzien in dekking uit het brede schommelfonds. Het reserveren van middelen ter dekking van tekorten betekent dat de getroffen maatregelen onvoldoende effect hebben en de fondsen nog altijd niet duurzaam financieel gezond zijn. Het Cft adviseert in kaart te brengen wat het verloop is van het vermogen in het schommelfonds sinds de oprichting ervan, alsmede de projecties voor de komende jaren, en op grond daarvan te komen met eventuele aanvullende maatregelen. Door hier in de ontwerpbegroting expliciet over te zijn, wordt het juiste afwegingskader geschapen waarin ook gesproken kan worden over eventuele verdere maatregelen in de toekomst om de fondsen weer aan te vullen en over de (on)mogelijkheden om te komen tot reparatiewetgeving.

Weerstandsvermogen

In zijn advies bij de jaarrekening 2011 van Curaçao heeft het Cft aandacht gevraagd voor de vermogenspositie van Curaçao. Deze staat onder druk door het interen op reserves bij de sociale fondsen via de brede schommelfondsconstructie en dalende vermogensposities bij de overheidsentiteiten. Daarnaast is de tekortcompensatie van invloed op de vermogenspositie, in de zin dat de afname van het vermogen vanwege de omvangrijke tekorten in 2010-2012 in de jaren daarna moet worden aangevuld. Het Cft heeft om deze redenen, en omdat het doel van de Rft is dat het vermogen van de landen in stand blijft, geadviseerd om in de begroting 2015 ruim aandacht te schenken aan het weerstandsvermogen van het land Curaçao. In de OB is hier geen gehoor aan gegeven. Het Cft verzoekt u alsnog in de begroting aandacht te schenken aan het weerstandsvermogen van Curaçao mede in relatie tot de tot dusver nog niet kwantificeerbare onzekerheden in de rapportages van de SOAB en ARC bij de jaarrekeningen 2011 en 2012.

In ieder geval adviseert het Cft eventuele overschotten op de gewone dienst die niet ingezet hoeven worden ter compensatie van tekorten uit het verleden, toe te voegen aan het weerstandsvermogen van het land.

Onderhoud scholen

In de eerste uitvoeringsrapportage van dit jaar is opgenomen dat volgens opgave van de Stichting Onderhoud Scholen (SOS) het achterstallig onderhoud circa ANG 100 miljoen bedraagt. Op de gewone dienst zijn jaarlijks enkele miljoenen opgenomen voor het onderhoud aan scholen; een bedrag dat schril afsteekt bij het totaal benodigde bedrag. Er lijkt een tendens te ontstaan om het noodzakelijke onderhoud aan scholen onvoldoende te begroten waardoor verwaarlozing optreedt, zodat vervolgens groot onderhoud nodig is. Deze uitgaven worden vervolgens verwerkt op de kapitaaldienst, zodat hiervoor geleend kan worden. Door het uitvoeren van regulier onderhoud hadden deze leningen en bijkomende rentelasten voorkomen kunnen worden. Het Cft benadrukt dat regulier onderhoud opgenomen moet worden op de gewone dienst of bij het uitblijven daarvan verhoogde afschrijvingslasten als gevolg van de bijzondere waardevermindering van de scholen. Indien dit niet of onvoldoende het geval is, betekent dit dat het financieel beheer onvoldoende op orde is.

Het Cft adviseert dan ook gezamenlijk met de SOS in kaart te brengen welk deel van het onderhoud aan de scholen regulier onderhoud betreft en hiervoor middelen vrij te maken op de gewone dienst.

Kapitaaldienst

Op de kapitaaldienst van de begroting is een uitgebreide lijst van voorgenomen investeringen opgenomen. Een groot deel van de financiering dient uit het aantrekken van leningen te komen. De bijbehorende rentelasten overschrijden niet de rentelastnorm. Indien alle leningen worden aangetrokken zoals begroot is in 2018 circa 2/3 van de ruimte onder de rentelastnorm gebruikt. De totale omvang van de investeringen is fors; los van de investeringen in het nieuwe ziekenhuis in 2015 en 2016 is Curaçao voornemens in de jaren 2015-2018 per jaar tussen de ANG 150 en ANG 200 miljoen te investeren. Uit de FMR van mei blijkt dat de realisatie van de voorgenomen investeringen in 2013 en 2014 fors achterblijven bij de begroting. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de voorgenomen investeringen en de realisatie ervan, exclusief de investering in het nieuwe ziekenhuis.

<i>in mln ANG</i>	begroting (incl. BW's)	realisaties	verplichtingen	onderuitputting
2013	190	64,6	23,2	102,2
2014	211	1,9	12,4	196,7
Totaal	401	66,5	35,6	298,9

Gelet op de omvang van de voorgenomen investeringen in 2013 en 2014 en de daadwerkelijke realisatie ervan (tot dusver), acht het Cft de totale omvang van de voorgenomen investeringen in de OB 2015 niet realistisch. Het Cft adviseert dan ook prioritering aan te brengen in de gewenste investeringen en rekening houdend met de absorptie- en uitvoeringscapaciteit van Curaçao de kapitaaldienst aan te passen.

Niet van alle investeringen is duidelijk waar de middelen precies voor worden ingezet, zodat voor het Cft niet te beoordelen is of alle investeringen voldoen aan de definitie van een kapitaaluitgave conform het System of National Accounts (SNA). Op grond hiervan, en het gegeven dat het Cft de totale omvang van de investeringen niet realistisch vindt, maakt het Cft - zoals inmiddels te doen gebruikelijk - een algemeen voorbehoud bij de kapitaaldienst. Op het moment dat Curaçao daadwerkelijk een lening wil afsluiten ten behoeve van de kapitaalinvesteringen, ziet het Cft het concrete voornemen daartoe graag tegemoet, met daarbij een voldoende toegelicht overzicht van de gewenste investeringen opdat toetsing aan de definitie van een kapitaalinvestering conform SNA mogelijk is.

Meer in het algemeen merkt het Cft op dat voorkomen moet worden dat door middel van verschuivingen tussen de gewone dienst en de kapitaaldienst de begroting zodanig wordt vormgegeven dat er zoveel mogelijk geleend kan worden. Door de gewone dienst van de begroting met een stofkam door te lopen zullen wellicht posten gevonden worden die eigenlijk op de kapitaaldienst thuis horen. Vanuit boekhoudkundige zuiverheid is het uiteraard goed als investeringen en consumptieve uitgaven daar geboekt worden waar zij thuis horen, maar de indruk moet voorkomen worden dat dergelijke verschuivingen plaatsvinden om de mogelijkheden tot lenen te vergroten.

Het lenen t.b.v. de aanschaf van schoolboeken is feitelijk een voorbeeld hiervan dat geen navolging verdient. Door het verschuiven ontstaat ruimte op de gewone dienst die ingezet kan worden ter dekking van de kapitaaldienst. Het Cft adviseert u om te allen tijde een integrale afweging te maken als het gaat om het aangaan van leningen voor het doen van investeringen. Leningen brengen immers structurele rentekosten met zich mee, en bovendien wordt de begroting er op lange termijn kwetsbaar door als leningen geherfinancierd moeten worden.

Financieel beheer

Het Cft is van mening dat er nog een flinke verbetering gemaakt kan worden ten aanzien van de volledigheid, controleerbaarheid en ordelijkheid van de begroting. Uitgebreidere en betere toelichtingen op wat de regering concreet van plan is en hoeveel dat gaat kosten, ontbreken nog grotendeels. Ook ontbreekt er nog te vaak een onderbouwing, zoals ten aanzien van een dividendbeleid bij de begrote dividenden en een meerjarig onderhoudsplan ten aanzien van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan scholen. Met het project 'verantwoorde beleidsbegroting', waarmee in de begroting van 2014 een start is gemaakt, is een begin gemaakt met deze verbetering. Omdat het financieel beheer een zeer omvangrijk begrip en beleidsterrein is, heeft het Cft gezamenlijk met het ministerie van Financiën onlangs vijf prioritaire gebieden vastgesteld in het financieel beheer, te weten overheidsvennootschappen, interne financiële procedures, de salarisadministratie, 'tax compliance' en informatie over zorg- en onderwijscijfers. In de tweede uitvoeringsrapportage (UR) over 2014, die het Cft op 15 augustus heeft ontvangen, wordt nadere informatie gegeven over de voortgang ten aanzien van deze prioriteiten. Het Cft zal hier in zijn advies op de tweede UR op reageren.

Conclusie

De OB 2015 geeft een uitgebreid en informatief beeld van de (budgettaire) voornemens voor 2015 en verder. Het Cft plaatst echter op een aantal onderdelen kanttekeningen dan wel verzoekt om een nadere onderbouwing. Het Cft adviseert u dan ook om ten aanzien van de OB rekening te houden met de volgende aandachtspunten:

- indien de (voorlopige) belastingrealisaties over 2014 daar aanleiding toe geven, dienen de belastinginkomsten in de begroting 2015 neerwaarts te zijn aangepast;
- het Cft wenst nadere informatie over het project om zonnepanelen te plaatsen op scholen, waaruit duidelijk moet worden waar de opbrengsten hiervan neerslaan;
- er moet nadere financiële onderbouwing beschikbaar zijn dat de voorgenomen dividendopbrengst van RdK financieel verantwoord is. Daarbij dient rekening te zijn gehouden met noodzakelijke investeringen op de middellange termijn benodigd voor de toekomst van de raffinaderij. Indien deze onderbouwing niet gegeven kan worden, dienen de dividenden afgevoerd te worden van de begroting;
- indien zich besparingsverliezen voordoen doordat er geen (volledige) overeenstemming is met de vakbonden over de begrote maatregelen op het terrein van de apparaatskosten en de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren, dienen deze gekwantificeerd te worden en moet de begroting hierop worden aangepast. Dekking voor de besparingsverliezen zal elders op de begroting moeten worden aangedragen;

- er moet een meerjarige projectie zijn gemaakt van het verloop van het vermogen van het brede schommelfonds. Afhankelijk van deze projectie dienen in de nabije toekomst aanvullende maatregelen te worden uitgewerkt om de sociale fondsen kostendekkend te maken, inclusief herstel van een gezonde vermogenspositie;
- de middelen benodigd voor het reguliere en het inhalen van achterstallig onderhoud aan scholen dient in kaart te worden gebracht. De gewone dienst van de begroting zal op basis hiervan aangepast moeten worden; dekking dient elders op de gewone dienst gevonden te moeten worden.

Ten aanzien van de plannen van aanpak van de drie noodlijdende overheidsvennootschappen is het Cft van mening dat daaruit voortvloeit dat een beroep op de begroting van het land niet noodzakelijk is. Echter, dit veronderstelt wel dat de voorgenomen maatregelen daadwerkelijk in uitvoering genomen worden en op onderdelen aanvullende maatregelen worden genomen, waaronder heroverweging van (verouderde) wettelijke kaders. Het Cft zal tijdens het eerstvolgende bezoek hierover in gesprek gaan met de regering en de vennootschappen.

Daarnaast geldt ten aanzien van de kapitaaldienst een algemeen voorbehoud. Voorgenomen leningen ter financiering van investeringen op de kapitaaldienst zullen aan het Cft moeten worden voorgelegd. Het Cft zal per leningsaanvraag beoordelen of wordt voldaan aan de normen uit de Rft en of de voorgestelde investeringen kapitaaluitgaven zijn conform de geldende definitie van het SNA.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft gaarne bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Curaçao
De secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën van Curaçao

Bijlage 1

Gewone dienst lasten	2013 voorlopige realisatie	2014 vastgesteld	2014 incl. 1e BW	2015	2016	2017	2018
Beloning van personeel	454,2	489,4	489,4	450,0	447,1	455,1	462,7
Goederen en diensten	203,9	191,9	192,6	202,1	202,1	202,1	202,2
Afschrijving vaste activa	44,6	46,9	46,9	62,7	70,9	79,1	87,0
Interest	52,9	55,7	55,7	69,8	73,5	77,4	80,2
Subsidies	72,0	70,3	70,3	69,8	69,8	69,9	69,9
Overdrachten	330,7	322,2	322,2	354,4	353,8	353,8	353,8
Sociale Zekerheid	423,2	447,0	447,0	448,7	500,3	497,9	495,7
Andere uitgaven	0	72,1	71,3	54,3	12,5	19,2	42,6
Reserveringen	0	62,1	62,1	40,0	0	5,9	29,3
Totaal	1581,5	1.695,4	1.695,4	1.711,9	1.730,0	1.754,5	1.794,1
Gewone dienst baten	2013 voorlopige realisatie	2014 vastgesteld	2014 incl. 1e BW	2015	2016	2017	2018
Belastingen	1423,4	1.491,2	1.491,2	1.480,7	1.494,4	1.508,4	1.543,0
Sociale voorzieningen	0	2,3	2,3	6,4	6,4	6,4	6,4
Schenken en subsidies	18,0	18,9	18,9	18,6	18,6	18,6	18,6
Andere inkomsten	261,0	183,0	183,7	333,5	373,3	221,1	226,1
Totaal	1702,4	1.695,4	1.696,1	1.839,2	1.892,7	1.754,5	1.794,1
Saldo gewone dienst	120,9		0,7	127,4	162,7		
Kapitaaldienst uitgaven	2013 voorlopige realisatie	2014 vastgesteld	2014 incl. 1e BW	2015	2016	2017	2018
Verwerving non-financiële activa	187,4	320,0	373,5	301,0	364,7	199,3	149,9
Financiering	0,0	0,0	0,0				
Totaal	187,4	320,0	373,5	301,0	364,7	199,3	149,9
Kapitaaldienst inkomsten	2013 voorlopige realisatie	2014 vastgesteld	2014 incl. 1e BW	2015	2016	2017	2018
Non-financiële activa	44,6	47,2	47,2	62,7	70,9	79,1	87,0
Financiering	67,3	272,8	636,2	110,9	131,1	120,1	62,8
Totaal	111,9	320,0	683,3	173,6	202,0	199,3	149,9
Saldo kapitaaldienst	-75,5		309,8	-127,4	-162,7		